

Міністерство освіти і науки України
Харківська національна академія міського господарства

І.А. Островський

Методичні вказівки

до організації самостійної роботи, практичних занять
та виконання контрольних робіт
з дисципліни

«Політична економія»

(для студентів 1 курсу денної і 2 курсу заочної форм
навчання напрямів підготовки:
6.030504 «Економіка підприємства» і 6.030509 «Облік і аудит»)

Харків – ХНАМГ – 2009

Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни «Політична економія» (для студентів 1 курсу денної і 2 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.030504 «Економіка підприємства» і 6.030509 «Облік і аудит») / Укл.: Островський І.А. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 64 с.

Укладач: І.А. Островський

Рецензент: д.е.н., проф. В.П. Решетило

Рекомендовано кафедрою економічної теорії,
протокол № 6 від 05.03.2009 р.

© Харківська національна академія міського господарства,

Островський І.А., 2009

Зміст

	Стор.
Передмова	4
I. Плани семінарських занять за змістовими модулями	5
II. Матеріали для організації самостійної роботи	19
1. Тематика курсових робіт і приблизні плани до них	19
2. Контрольні запитання за змістовими модулями для самоперевірки знань	33
III. Матеріали для організації контролю знань, умінь і навичок студентів	39
1. Тестові завдання за змістовими модулями і порядок та критерії їх оцінювання	39
2. Екзаменаційні питання	59
3. Критерії оцінювання знань студентів	61
IV. Рекомендована література	63

Передмова

Ці методичні вказівки включають матеріали, підготовлені відповідно до місця дисципліни «Політична економія» за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра з напрямів 6.030504 «Економіка підприємства» і 6.030509 «Облік і аудит». Виходячи з кредитно-модульної системи організації навчального процесу, 17 тем зведені в чотири змістові модулі (далі ЗМ) за кількістю навчальних годин, що визначені галузевим стандартом.

Мета вивчення дисципліни – формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності задовольняти потреби людей. Завдання навчальної дисципліни – сформувати певний тип економічного мислення, економічну психологію і світогляд студентів, забезпечити засвоєння ними знань і методів цивілізаційного, синергетичного і діалектичного аналізу економічного життя суспільства.

Політична економія є вихідною дисципліною. На її основі вивчаються макроекономіка, мікроекономіка, історія економіки та економічної думки, міжнародна економіка, національна економіка.

До пропонованих методичних матеріалів включені:

- плани семінарських занять;
- тематика курсових робіт, приблизні плани до їх написання;
- типові задачі та їх розв'язання;
- тестові завдання;
- екзаменаційні питання;
- критерії оцінки знань студентів;
- список рекомендованої літератури, зокрема тексти лекцій та методичні вказівки до виконання курсової роботи, що видані кафедрою економічної теорії ХНАМГ раніше.

I. Плани семінарських занять за змістовими модулями

ЗМ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

- 1.1. Предмет і метод політичної економії.**
- 1.2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці.**
- 1.3. Економічні потреби та інтереси.**
- 1.4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку.**
- 1.5. Товарна форма організації суспільного виробництва.**

ТЕМА 1.1. Предмет і метод політичної економії

План семінару

Теоретична частина

1. Зародження і розвиток політекономії, її основні напрями й школи.
2. Визначення предмету політекономії.
3. Економічні категорії та закони.
4. Загальнонаукові й специфічні методи в політекономії.
5. Основні функції політичної економії. Політекономія та інші економічні науки.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань

Ключові категорії: економічна категорія; економічний закон (всезагальний, загальний, специфічний); макроекономіка; мегаекономіка; мезоекономіка; мета-економіка; методи пізнання; мікроекономіка; нормативна політекономія; позитивна політекономія; предмет політекономії.

ТЕМА 1.2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці

План семінару

Теоретична частина

1. Взаємозв'язок між процесом виробництва і працею.
2. Фактори виробництва і проблеми їх раціонального використання.
3. Крива виробничих можливостей та її характеристика.
4. Ключові показники ефективності виробництва.
5. Суть і особливості змісту і характеру праці.

Практична частина

Розв'язання задач:

Задача1

Визначте показники продуктивності праці (ПП), фондівіддачі (ФВ), фондо-місткості (ФМ), фондоозброєності (ФО), матеріаломісткості (ММ), матеріало-віддачі (МВ), рентабельності (Р), якщо:

- обсяг реалізованої продукції (П)	– 900 грн.;
- вартість основних фондів (ОФ)	– 500 грн.;
- вартість сировини й матеріалів (М)	– 100 грн.;
- собівартість продукції (СС)	– 800 грн.;
- кількість працівників (К)	– 15 осіб.

Задача2

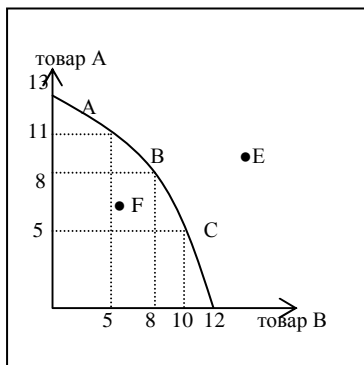

Рис. 1 – КВМ

Крива виробничих можливостей (КВМ) характеризує максимально можливі обсяги виробництва товарів А і В при повному використанні економічних ресурсів. Якими будуть витрати втрачених можливостей при виробництві 11 одиниць товару А і 5 одиниць товару В? Що можна сказати про виробництво, яке відповідає точкам Е, F на рис. 1?

Ключові категорії: виробництво у вузькому розумінні; виробництво у широкому розумінні; виробнича функція; економічна ефективність; економічний ефект; економічні ресурси (фактори виробництва); зміст праці; капітал; крива виробничих можливостей; матеріалоємність; обіг; підприємницькі здібності; праця; продуктивність праці; робоча сила; розподіл; споживання; фондівдача; фондомісткість; фондоозброєність; характер праці.

ТЕМА 1.3. Економічні потреби та інтереси

План семінару

Теоретична частина

1. Суть економічних потреб. Діалектика взаємозв'язку виробництва і потреб.
2. Класифікація потреб. Економічні потреби й корисність.
3. Суть і класифікація економічних інтересів.
4. Економічні інтереси й економічні суперечності.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: абсолютні потреби; гранична корисність; дійсні потреби; економічна потреба; економічний інтерес; економічні суперечності; закон зростання потреб; закон спадної граничної корисності; корисність; платоспроможні потреби.

ТЕМА 1.4. Соціально-економічний устрій суспільства.

Економічна система і закони її розвитку

План семінару

Теоретична частина

1. Формаційний і загальноцивілізаційний підходи до суті й еволюції економічних систем.
2. Класифікація економічних систем.

3. Особливості переходу до постіндустріальної (інформаційної) економічної системи.
4. Власність як категорія політичної економії. Основні типи й види власності.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: аграрна, індустріальна і постіндустріальна (інформаційна) цивілізації; виробничі відносини; власність; економічна система; засоби виробництва; націоналізація; НТП; НТР; поділ праці; право власності; предмети й засоби праці; приватизація; продуктивні сили; реприватизація; соціально-економічні відносини; суспільно-економічна формація; техніко-економічні, організаційно-економічні й соціально-економічні відносини; технологічний спосіб виробництва.

ТЕМА 1.5. Товарна організація суспільного виробництва. Товар і гроші

План семінару

Теоретична частина

1. Натуральна і товарна форми організації суспільного виробництва.
2. Товар і його властивості. Основні теорії вартості.
3. Суть, функції, обіг і теорії грошей.
4. Особливості сучасного грошового обігу.
5. Інфляція як прояв економічної нестабільності.

Практична частина

Розв'язання задач:

Задача 1

Розрахуйте обсяг грошової маси, необхідної для обігу, якщо швидкість обігу грошової одиниці – 3, фізичний обсяг товарів – 4 одиниці, а середня ціна – 8 грн. за одиницю товару.

Задача 2

Розрахуйте кількість грошей, необхідне для обігу, якщо швидкість обігу грошової одиниці становить 4 обороти, середня ціна товару – 10 грн., фізичний обсяг реалізованої продукції – 150 одиниць, вартість товарів, цього року проданих у кредит, – 800 грн., сума повернутих кредитів минулих років – 600 грн., взаємопогашені платежі – 200 грн.

Задача 3

Виходячи з рівняння: $M \cdot V = P \cdot Q$, визначити обсяг грошової маси, якщо грошова одиниця робить у середньому 4 обороти на рік, середня ціна складає 200 грн., а умовний фізичний обсяг національного виробництва становить 500 млн. одиниць.

Ключові категорії: вартість; гіперінфляція; гроші; грошовий агрегат; дезінфляція; дефляція; закон вартості; закони грошового обігу; інфляція; мінова вартість; натуральне виробництво; рефляція; споживна вартість; стагфляція; товарне виробництво; форми вартості; цінність.

ЗМ 2. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

- 2.1. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата.**
- 2.2. Витрати виробництва і прибуток.**
- 2.3. Ринок; його суть і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення.**
- 2.4. Домогосподарство в системі економічних відносин.**
- 2.5. Підприємство як товаровиробник. Валовий дохід і прибуток.**
- 2.6. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку; процент і рента.**

ТЕМА 2.1. Капітал: процес виробництва і нагромадження.

Наймана праця і заробітна плата

План семінару

Теоретична частина

1. Політекономічний зміст категорії «капітал».
2. Суть і види кругообороту капіталу.
3. Оборот капіталу. Основний і оборотний капітал.
4. Заробітна плата як винагорода за найману працю.
5. Форми й системи заробітної плати.

Практична частина

1. Розв'язання тестових завдань.
2. Задача. Номінальна заробітна плата підвищилася за рік на 5 відсотків, ціни на товари й послуги підвищилися на 3 відсотки. Знайти, як підвищилася або знизилася реальна заробітна плата.

Ключові категорії: авансований капітал; амортизація; використаний капітал; відрядна форма зарплати; заробітна плата; змінний капітал; капітал; людський капітал; моральний знос; номінальна зарплата; норма амортизації; оборотний капітал; основний капітал; погодинна форма зарплати; постійний капітал; реальна зарплата; тарифна система; фізичний знос.

ТЕМА 2.2. Витрати виробництва і прибуток

План семінару

Теоретична частина

1. Витрати суспільства і витрати підприємства.
2. Основні види витрат виробництва. Витрати обігу.
3. Собівартість продукції й шляхи її зниження.
4. Основні погляди на походження і суть прибутку.
5. Норма прибутку: суть і фактори зростання.

Практична частина

Розв'язання задач:

Задача 1

Визначити величини загальних видатків і виторгу від реалізації, якщо постійні й змінні витрати відповідно склали 2200 і 1700 гривень, а прибуток – 600 гривень.

Задача 2

Розрахуйте величини середніх постійних, середніх змінних і середніх загальних видатків, якщо фізичний обсяг продукції склав 12 одиниць, а обсяг змінних і постійних видатків відповідно 72 і 84 гривні.

Задача 3

Основний капітал склав 1,8 млн. грн., оборотний – 0,2 млн. грн. Термін служби основного капіталу – 5 років, оборотний капітал обертається 3 рази на рік. Знайдіть норму й суму амортизації, собівартість продукції за рік.

Задача 4

Виторг від реалізації – 3 млн. грн., собівартість продукції – 2,8 млн. грн. Ставка податку на прибуток – 20%, штрафні санкції – 3 тис. грн. Знайдіть валовий і чистий прибуток, норму прибутку, а також рентабельність виробничої діяльності.

Ключові категорії: альтернативні витрати; бухгалтерські витрати; витрати виробництва; витрати обігу; граничні витрати; економічні витрати; загальні витрати; змінні витрати; постійні витрати; норма прибутку; прибуток; середні витрати; собівартість; трансакційні витрати.

ТЕМА 2.3. Ринок; його суть і функції. Моделі ринку.

Конкуренція і ціноутворення

План семінару

Теоретична частина

1. Суть і основні функції ринкової економіки.
2. Класифікація ринків. Основні ринкові структури.
3. Суть і особливості ринкової інфраструктури.

4. Конкуренція: суть, види й сучасні особливості. Конкуренція і монополія.
5. Попит, пропозиція і ринкова рівновага.
6. Еластичність попиту і пропозиції.
7. Суть, види й функції ринкових цін.

Практична частина

Розв'язання задач і тестових завдань.

Задача

Попит і пропозицію подано у вигляді функцій: $Q_d = 8 - p$; $Q_s = 2p - 5$, де Q_d – обсяг попиту, Q_s – обсяг пропозиції, p – ціна товару. Визначити рівно-важну ціну й рівноважний обсяг продажу, а також розміри дефіциту й надвиробництва при $P_1 = 4$; $P_2 = 6$.

Ключові категорії: аукціон; біржа; ринкова інфраструктура; ринок; вільна (досконала) конкуренція; еластичність попиту; еластичність пропозиції; монополія; монопсонія; олігополія; олігопсонія; монополістична конкуренція; попит; природна монополія; пропозиція; ринкова рівновага; торги; ціна.

ТЕМА 2.4. Домогосподарство в системі економічних відносин

План семінару

Теоретична частина

1. Домогосподарства як суб'єкти ринкової економіки.
2. Основні доходи домогосподарств.
3. Особливості поведінки домогосподарств.

Практична частина

Розв'язання задач та тестових завдань.

Задача 1

На основі даних таблиці визначити загальну корисність.

Одиниць товару	1	2	3	4	5	6	7
MU (ютілей)	12	10	8	6	2	0	-5

Задача 2

Дані таблиці характеризують криву байдужості споживача. Намалюйте її та побудуйте бюджетну лінію споживача, виходячи з того, що ціни товарів А і В становлять відповідно 1,5 та 1 грн., а споживач має намір витратити на їх купівлю 24 грн.

Одиниць товару А	16	12	8	4
Одиниць товару В	6	8	12	24

Ключові категорії: бюджетна лінія; гранична норма заміни; домогосподарство; ефект доходу; ефект заміщення; крива байдужості; сімейні доходи; спадщина.

ТЕМА 2.5. Підприємство як товаровиробник. Валовий дохід і прибуток

План семінару

Теоретична частина

1. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
2. Основні види підприємств.
3. Суть і види підприємництва.
4. Маркетинг і менеджмент: суть, основні види й функції.
5. Валовий дохід і прибуток як ключові показники кінцевої діяльності підприємств.

Практична частина

Розв'язання задач і тестових завдань.

Задача

Визначите величину виторгу (валового доходу TR) і валового прибутку PR, виходячи з даних таблиці:

Q	P	TC	TR	PR
1	4	4		
2	3	5		
3	2	9		
4	1	16		

Ключові категорії: балансовий прибуток; бухгалтерський прибуток; валовий дохід; валовий прибуток; виторг від реалізації; життєвий цикл діяльності підприємства; економічний прибуток; мале підприємство; маркетинг; менеджмент; підприємництво; чистий прибуток.

ТЕМА 2.6. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку; процент і рента

План семінару

Теоретична частина

1. Позичковий капітал і позичковий відсоток. Банки в сучасній економіці.
2. Особливості функціонування торговельного капіталу. Торговельний прибуток.
3. Особливості функціонування ринку цінних паперів.
4. Аграрний сектор економіки та його проблеми в Україні.
5. Земельна рента і ціна землі.

Практична частина

Розв'язання задач і тестових завдань.

Задача 1

Розрахуйте курс акцій, якщо в країні ставка відсотку має рівень 10% річних, а очікувані дивіденди становлять 650 грн.

Задача 2

Визначити ціну землі (P), якщо рента (R) становить 50, а позичковий процент 5%.

Ключові категорії: абсолютна рента, акція, АПК, дивіденд, диференціальна рента, кредит, кредитна система, позичка, відсоток, земельна рента, курс акцій, монопольна рента, облігація, ринок вторинних цінних паперів, ринок первинних цінних паперів, торговельний прибуток, ціна землі.

ЗМ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ І **СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОГРЕС**

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

3.1. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми.

3.2. Економічний розвиток. Зайнятість; відтворення робочої сили та їх регулювання державою.

3.3. Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції.

ТЕМА 3.1. Суспільне відтворення.

Суспільний продукт і його основні форми

План семінару

Теоретична частина

1. Суспільне відтворення: сутність і види.
2. Сутність і взаємозв'язок основних макроекономічних показників.
3. Національне багатство і його структура.
4. Моделі макроекономічного кругообороту і макроекономічна рівновага.
5. Національний дохід, його розподіл і перерозподіл. Споживання і заощадження.
6. Об'єктивні основи формування доходів населення.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань

Ключові категорії: акселератор; ВВП; ВНД; ВННД; ВНП; вторинні доходи; заощадження; звужене відтворення; мультиплікатор; нагромадження; національне багатство; національний дохід; первісні доходи; просте відтворення; розширене відтворення; розподіл; СНР; споживання; суспільне відтворення; трансфери; ЧВП.

**ТЕМА 3.2. Економічний розвиток. Зайнятість; відтворення
робочої сили і їх регулювання державою**
План семінару

Теоретична частина

1. Економічне зростання: види, фактори, показники. Сталий розвиток і його передумови.
2. Економічні цикли та їх основні види.
3. Ринок праці та його складові.
4. Зайнятість і безробіття: основні форми й показники.
5. Особливості регулювання ринку праці.

Практична частина

Розв'язання задач та тестових завдань

Задача

Визначте фактичний і природний рівні безробіття, зайнятості та повної зайнятості, якщо населення країни 30 млн. осіб. Чисельність циклічно безробітних – 0,6 млн., фрикційно безробітних – 0,2 млн., структурно безробітних – 0,4 млн. Кількість непрацевдатних і тих, які вибули із складу робочої сили, – 8 млн. осіб.

Ключові категорії: безробіття; депресія; довгі хвилі в економіці; експансія; економічне зростання; екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання; зайнятість; малі цикли; повна зайнятість; попит на робочу силу; природне безробіття; пропозиція робочої сили; рецесія; ринок робочої сили; рівень безробіття; середні промислові цикли; структурне безробіття; сукупний працівник; трудовий потенціал; трудові ресурси; фрикційне безробіття; циклічне безробіття; циклічність.

ТЕМА 3.3. Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції

План семінару

Теоретична частина

1. Господарський механізм: сутність і структура.
2. Основні теорії державного регулювання економіки.
3. Основні моделі державного регулювання.
4. Методи й інструменти державного регулювання економіки.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: антимонопольна політика; господарський механізм; ринкове саморегулювання; державне регулювання економіки; державні прогнозування, програмування і планування; економічна політика; зовнішньоекономічна політика; інвестиційна політика; інноваційна політика; моделі ринку; монетарна політика; фіскальна політика; цінова політика.

ЗМ 4. ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

- 4.1. *Сучасні економічні системи. Особливості розвитку перехідних економік.*
- 4.2. *Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.*
- 4.3. *Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України.*

ТЕМА 4.1. Сучасні економічні системи.
Особливості розвитку перехідних економік
План семінару

Теоретична частина

1. Капіталістична економічна система: сутність та етапи розвитку.
2. Економічна система соціалізму, її головні риси. «Державний соціалізм».
3. Країни з перехідною економікою, особливості їх розвитку.
4. Особливості розвитку економічної системи України.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань

Ключові категорії: капіталізм вільної конкуренції; монополістичний капіталізм; фінансово-монополістичний капіталізм; монополізація виробництва; «державний соціалізм»; бюрократизація виробництва; адміністративна залежність; самоізоляція економіки; трансформація економіки.

ТЕМА 4.2. Суть і структура світового господарства.
Форми міжнародних економічних відносин
План семінару

Теоретична частина

1. Світове господарство: сутність, етапи розвитку і структура.
2. Міжнародні економічні відносини: сутність та основні форми.
3. Платіжний баланс країни, його структура.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань

Ключові категорії: світове господарство; інтернаціоналізація; транс націоналізація; глобалізація; міжнародна економічна інтеграція; міжнародні економічні відносини; теорія абсолютних переваг; теорія порівняльних переваг; міжнародна

міграція робочої сили; еміграція; імміграція; рееміграція; зона вільної торгівлі; митний союз; торговий баланс; платіжний баланс; нульове сальдо платіжного балансу; позитивне сальдо платіжного балансу; негативне сальдо платіжного балансу.

ТЕМА 4.3. Економічні аспекти глобальних проблем і їх вплив на економічний розвиток України

План семінару

Теоретична частина

1. Глобальні проблеми сучасності, їх класифікація.
2. Україна в контексті глобалізму.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: глобалістика; ТНК; БНК; ризики економічної глобалізації; транзитна держава; антиглобалізм.

II. Матеріали для організації самостійної роботи

1. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ І ПРИБЛИЗНІ ПЛАНИ ДО НИХ

Тема 1. Історія становлення, предмет і метод політичної економії

Вступ.

1. Історія становлення політичної економії.
2. Предмет політекономії і основні методи економічних досліджень.
3. Сучасні проблеми економіки України.

Висновки.

**Тема 2. Економічні потреби та інтереси: сутність,
класифікація і механізм взаємодії**

Вступ.

1. Сутність і класифікація економічних потреб та інтересів.
2. Механізм взаємодії потреб та інтересів у сучасній економіці.
3. Узгодження інтересів суб'єктів як ключовий інструмент розв'язання суперечностей української економіки.

Висновки.

**Тема 3. НТР як форма розвитку продуктивних сил,
її роль в постіндустріальному суспільстві**

Вступ.

1. Сучасний етап НТР та його ключові напрямки.
2. Постіндустріальна економіка і суперечності її розвитку.
3. Основні шляхи становлення постіндустріального суспільства в Україні.

Висновки.

**Тема 4. Соціально-економічна ефективність суспільного виробництва:
критерії і основні показники. Проблеми підвищення ефективності
суспільного виробництва в Україні**

Вступ.

1. Сутність, критерії та основні показники соціально-економічної ефективності.
2. Ефективність української економіки в порівнянні з іншими країнами.
3. Основні шляхи підвищення ефективності виробництва в Україні.

Висновки.

**Тема 5. Економічні системи: сутність, класифікація і основні типи.
Особливості перехідних економічних систем**

Вступ.

1. Сутність і класифікація економічних систем.
2. Головні риси перехідних економічних систем.
3. Проблеми переходу України до економіки ринкового типу.

Висновки.

Тема 6. Відносини власності, їх сутність, структура і еволюція на сучасному етапі розвитку суспільства

Вступ.

1. Сутність і структура відносин власності.
2. Сучасні особливості трансформації власності.
3. Суперечності реформування відносин власності в Україні.

Висновки.

Тема 7. Гроші, їх функції та види. Особливості сучасних грошей

Вступ.

1. Сутність, функції та основні види грошей.
2. Сучасні особливості грошового обігу.
3. Проблеми грошового обігу в економіці України.

Висновки.

Тема 8. Взаємодія ринку і держави в економічній системі змішаного типу

Вступ.

1. Роль держави у функціонуванні різних економічних систем.
2. Особливості взаємодії ринку і держави в економічній системі змішаного типу.
3. Проблеми державного регулювання економіки України.

Висновки.

Тема 9. Інфраструктура ринку і проблеми її формування в Україні

Вступ.

1. Сутність і складові ринкової інфраструктури.
2. Світовий досвід розвитку інфраструктури ринку.
3. Проблеми становлення ринкової інфраструктури в Україні.

Висновки.

Тема 10. Біржі, їх види і роль у розвитку фінансових ринків

Вступ.

1. Види й особливості функціонування бірж у сучасній економіці.
2. Роль бірж у розвитку фінансових ринків.
3. Проблеми розвитку біржової діяльності в Україні.

Висновки.

Тема 11. Сутність, види і функції цін у сучасній економіці. Проблеми ціноутворення в умовах різних типів ринкових структур

Вступ.

1. Особливості ціноутворення в різних економічних системах.
2. Основні риси формування цін у сучасній економіці.
3. Проблеми ціноутворення в економіці України.

Висновки.

Тема 12. Витрати виробництва, їх сутність і основні види. Формування прибутку підприємств

Вступ.

1. Сутність і основні види витрат виробництва.
2. Особливості формування прибутку підприємств.
3. Основні шляхи зменшення витрат в українській економіці.

Висновки.

Тема 13. Економічна природа і види конкуренції

Вступ.

1. Роль конкуренції в розвитку ринкової економіки.
2. Сучасні особливості конкурентної боротьби в економіці.
3. Проблеми формування конкурентного середовища в Україні.

Висновки.

**Тема 14. Економічні основи виникнення монополій і світовий досвід
антимонопольного регулювання**

Вступ.

1. Сутність і основні види монополій.
2. Світовий досвід антимонопольного законодавства.
3. Проблеми монополізму в економіці України.

Висновки.

**Тема 15. Капітал і наймана праця: сутність,
еволюція і суперечності взаємодії**

Вступ.

1. Капітал і наймана праця як економічні категорії.
2. Сучасні особливості взаємодії капіталу і найманої праці.
3. Проблеми соціального партнерства та його розвитку в Україні.

Висновки.

Тема 16. Заробітна плата: сутність, структура й сучасні особливості

Вступ.

1. Заробітна плата як економічна категорія.
2. Сучасні форми й системи оплати праці.
3. Проблеми реформування систем організації зарплати на підприємствах України.

Висновки.

Тема 17. Сутність позичкового капіталу і його роль у сучасній економіці

Вступ.

1. Позичковий капітал: історія, основні форми й особливості.
2. Роль позичкового капіталу в сучасній економіці.
3. Проблеми розвитку кредитної системи України.

Висновки.

Тема 18. Банки, їх види та функції в ринковій економіці. Особливості розвитку банківської системи в Україні

Вступ.

1. Банк и та їх роль в економіці.
2. Світовий досвід розвитку банківської системи.
3. Основні проблеми розвитку банківської систем України.

Висновки.

Тема 19. Торговий капітал: сутність, еволюція і сучасні особливості

Вступ.

1. Торговий капітал: сутність, види й еволюція.
2. Сучасні особливості розвитку торгового капіталу.
3. Особливості розвитку торгівлі в Україні.

Висновки.

Тема 20. Форми власності й види підприємств у сучасній економіці

Вступ.

1. Підприємство (фірма) – основна ланка виробничої діяльності.
2. Трансформація форм власності й особливості діяльності підприємств у сучасній економіці.
3. Особливості діяльності підприємств різних форм власності в Україні.

Висновки.

Тема 21. Малий і середній бізнес у сучасній економічній системі.

Проблеми розвитку малого й середнього бізнесу в Україні

Вступ.

1. Сутність і види підприємництва.
2. Роль малого та середнього бізнесу в сучасній економіці.
3. Особливості й перспективи розвитку малого й середнього підприємництва в Україні.

Висновки.

Тема 22. Соціально-економічна природа тіньової економіки

Вступ.

1. Тіньова економіка: передумови існування, види й місце в сучасній економічній системі.
2. Методи розрахунку частки тіньового сектора в економіці країни.
3. Проблеми тіньової економіки в Україні.

Висновки.

Тема 23. Аграрні відносини і їх еволюція на сучасному етапі

Вступ.

1. Особливості відтворення в аграрному секторі економіки.
2. Сучасний агробізнес і його особливості в різних країнах.
3. Проблеми розвитку агропромислового комплексу в Україні.

Висновки.

Тема 24. Основні макроекономічні показники в системі національних рахунків та їх динаміка в Україні

Вступ.

1. Система національних рахунків (СНС): історія створення і сучасні особливості.
2. Головні показники СНС і методи їх розрахунку.
3. Особливості динаміки ВВП України за роки незалежності.

Висновки.

Тема 25. Економічні цикли та їх види. Особливості сучасних ділових циклів

Вступ.

1. Сутність і основні види сучасних економічних циклів.
2. Основні методи державного антициклічного регулювання.
3. Особливості розвитку економіки України за роки незалежності.

Висновки.

Тема 26. Безробіття: суть, причини, види й соціально-економічні наслідки

Вступ.

1. Сутність і основні види безробіття.
2. Головні показники й соціально-економічні наслідки безробіття.
3. Проблеми безробіття в економіці України.

Висновки.

Тема 27. Інфляція, її причини, види й наслідки.

Антиінфляційна політика держави

Вступ.

1. Сутність, основні види, показники й соціально-економічні наслідки інфляції.
2. Основні методи державної антиінфляційної політики.
3. Особливості цінової динаміки в Україні.

Висновки.

Тема 28. Особливості інфляційних процесів та антиінфляційної політики в Україні

Вступ.

1. Природа і особливості сучасної інфляції.
2. Проблеми цінової нестабільності в економіці України.
3. Антиінфляційна політика: світовий досвід і його використання в Україні.

Висновки.

Тема 29. Інвестиції, їх види, фактори й вплив на економіку.

Проблеми активізації інвестиційної діяльності в Україні

Вступ.

1. Сутність і класифікація інвестицій.
2. Вплив інвестицій на розвиток економіки.
3. Проблеми підвищення інвестиційної привабливості української економіки.

Висновки.

Тема 30. Об'єктивна необхідність, форми й методи державного регулювання економіки

Вступ.

1. Необхідність і сутність державного регулювання економіки.
2. Основні форми й методи регулювання державою соціально-економічних процесів.
3. Проблеми державного регулювання економіки в Україні.

Висновки.

Тема 31. Фіскальна політика держави, її види, механізм і значення

Вступ.

1. Сутність і види фіскальної політики.
2. Механізм застосування фіскальних важелів впливу на економіку.
3. Проблеми фіскальної політики в Україні.

Висновки.

Тема 32. Особливості й проблеми проведення ефективної бюджетно-податкової політики в Україні

Вступ.

1. Сутність і основні напрямки бюджетно-податкової політики.
2. Податкова система країни: структура і принципи функціонування.
3. Проблеми реформування системи оподаткування в Україні.

Висновки.

Тема 33. Бюджетний дефіцит, його види, наслідки й засоби покриття.

Вплив державного боргу на економічне становище країни

Вступ.

1. Сутність, види й наслідки бюджетного дефіциту.
2. Державний борг і його вплив на економічне становище держави.
3. Проблеми бюджетного дефіциту і державного боргу в Україні.

Висновки.

Тема 34. Дворівнева банківська система країни. Роль інституту центрального банку в проведенні ефективної монетарної політики

Вступ.

1. Банківська система країни: сутність, функції та складові.
2. Центральний банк країни як головний суб'єкт монетарної політики.
3. Основні напрямки сучасної монетарної політики в Україні.

Висновки.

Тема 35. Монетарна політика, її сутність, інструменти, види і вплив на економічний розвиток

Вступ.

1. Грошовий ринок та його основні риси.
2. Головні інструменти монетарної політики.
3. Основні проблеми монетарної політики в Україні.

Висновки.

Тема 36. Фінансові ринки, особливості формування їх сучасної моделі

Вступ.

1. Фінансовий ринок: сутність і структура.
2. Світовий досвід функціонування фінансових ринків.
3. Основні напрямки формування фінансового ринку в Україні.

Висновки.

Тема 37. Економічне зростання: сутність, види й основні чинники.

Особливості сучасного типу економічного зростання

Вступ.

1. Сутність, фактори й джерела економічного зростання.
2. Модель економічного зростання Домара-Харрода і неокласична модель Р. Солоу.
3. Типи економічного зростання та їх співвідношення.
4. Проблеми досягнення високих темпів економічного зростання в Україні й роль державної економічної політики.

Висновки.

**Тема 38. Інформаційна економіка і становлення нового
типу економічного зростання**

Вступ.

1. Сутність і основні типи економічного зростання.
2. Економічне зростання і формування інформаційної (постіндустріальної) економіки.
3. Основні шляхи формування інформаційної економіки в Україні.

Висновки.

**Тема 39. Ринок праці і зайнятість населення. Механізми державного
регулювання зайнятості населення**

Вступ.

1. Сутність і основні риси ринку праці.
2. Основні методи державного регулювання зайнятості населення.
3. Проблеми функціонування ринку праці в Україні.

Висновки.

**Тема 40. Рівень життя населення: сутність, вимірювання і проблеми
диференціації. Проблеми підвищення рівня життя населення**

Вступ.

1. Сутність, класифікація і проблеми диференціації доходів населення.
2. Рівень життя населення і основні методи його вимірювання.
3. Основні напрямки підвищення рівня життя в Україні.

Висновки.

**Тема 41. Соціальна політика держави і проблеми
підвищення її ефективності в Україні**

Вступ.

1. Сутність і головні напрямки соціальної політики держави.
2. Основні показники ефективності соціальної політики.
3. Проблеми підвищення соціальних стандартів життя в Україні.

Висновки.

**Тема 42. Зовнішньоторговельна політика, її механізми, інструменти
й наслідки. Особливості проведення зовнішньоекономічної
політики в Україні**

Вступ.

1. Сутність і основні види зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).
2. Методи та інструменти регулювання зовнішньої торгівлі.
3. Сучасні особливості зовнішньоторговельної політики в Україні.

Висновки.

Тема 43. Глобалізація та її вплив на розвиток світової економіки

Вступ.

1. Сутність і головні риси глобалізації.
2. Глобальні проблеми людства і шляхи їх вирішення.
3. Україна і суперечності сучасної глобалізації.

Висновки.

**Тема 44. Світове господарство: сутність і етапи розвитку. Проблеми
активізації участі України в міжнародній економічній інтеграції**

Вступ.

1. Сутність і етапи розвитку світового господарства.
2. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
3. Перспективи участі України в міжнародній економічній інтеграції.

Висновки.

Тема 45. Сутність перехідної економіки: теорія і світовий досвід

Вступ.

1. Перехідна економіка: сутність і основні теорії.
2. Світовий досвід переходу від командно-адміністративної до економіки ринкового типу.
3. Проблеми ринкової трансформації економіки України.

Висновки.

**Тема 46. Сучасний регіональний розвиток: світовий
досвід і проблеми України**

Вступ.

1. Структура національної економіки та її регіональний аспект.
2. Світовий досвід розвитку регіонів.
3. Головні проблеми розвитку регіонів України.

Висновки.

Тема 47. Основні проблеми соціально-економічного розвитку Харківщини

Вступ.

1. Регіональні особливості української економіки.
2. Роль Харківського регіону в соціально-економічному житті України.
3. Перспективи розвитку економіки Харківщини.

Висновки.

**Тема 48. Співвідношення самоорганізації і державного
регулювання в розвитку регіонів**

Вступ.

1. Сучасна змішана економіка як єдність ринкової самоорганізації та державного регулювання.
2. Світовий досвід стимулювання розвитку регіонів.
3. Розвиток місцевого самоврядування – ключовий напрямок розвитку регіонів України.

Висновки.

Тема 49. Розвиток регіональних фондових ринків

Вступ.

1. Розвиток фондового ринку як важлива складова сучасної глобалізації.
2. Світовий досвід розвитку регіональних фондових ринків.
3. Перспективи розвитку фондового ринку в Харківському регіоні.

Висновки.

Тема 50. Проблеми становлення інститутів ринку в перехідній економіці України.

Вступ.

1. Ринкова економіка та її основні інститути.
2. Головні суперечності переходу до економіки ринкового типу.
3. Реформування відносин власності як ключова проблема інституціональних перетворень в Україні.

Висновки.

Метою курсової роботи є поглиблення і закріплення теоретичних знань, набуття студентами вміння пов'язувати свої теоретичні знання з практикою. Написання курсової роботи дає змогу студенту навчитися самостійно використовувати й узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формувати власні погляди стосовно невирішених проблем, обґрунтовувати висновки й пропозиції, спрямовані на їх розв'язання.

Основними етапами виконання курсової роботи є:

1. Вибір теми і визначення завдань дослідження.
2. Вивчення літературних джерел, збирання та обробка інформації.
3. Складання плану роботи.
4. Написання і оформлення курсової роботи.
5. Захист роботи.

Обсяг – 25-30 сторінок формату А4 комп'ютерного набору (або 35-40 сторінок рукопису). Приблизний обсяг структурних складових тексту курсової роботи (кількість сторінок):

- вступ – 1,5-2;
- основна частина – 20-25;
- висновки – 1,5-2.

Більш докладно вимоги до підготовки курсової роботи визначені у відповідних методичних вказівках [8].

2. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

ЗМ 1. Загальні основи економічного розвитку

1. Які особливості має історичний шлях розвитку політичної економії?
2. Які основні напрями й школи можна визначити в історії економічної думки?
3. Розкрийте роль політичної економії в системі економічних наук.
4. Назвіть об'єкт, предмет і основну цільову функцію політичної економії.
5. Які загальнонаукові методи використовує політекономія?
6. Охарактеризуйте основні функції політичної економії.
10. У чому полягає двоїстість процесу виробництва?
11. Якими є особливості виробництва у вузькому і широкому розумінні?
12. Охарактеризуйте особливості фаз розподілу, обігу і споживання.
13. Назвіть фактори виробництва і охарактеризуйте їх.
14. Розкрийте сутність процесу інтенсифікації виробництва.
15. Як впливає НТР на зміну місця і ролі людини в процесі виробництва?
16. Визначте показники економічної ефективності виробництва.
17. Яке визначення мають економічні потреби?
18. За якими критеріями можна класифікувати потреби?
19. У чому полягають суть і особливості дії закону зростання потреб?
20. Які особливості взаємозв'язку категорій «потреба» і «корисність»?
23. Загальна й гранична корисності. Закон спадної граничної корисності.
24. У чому полягають особливості класифікації економічних інтересів?
25. Як можна визначити категорію «економічна система»?
26. Класифікація і еволюція економічних систем.
27. Основні особливості формаційного підходу до економічного розвитку.
28. Суть і діалектика взаємодії продуктивних сил і виробничих відносин.
29. Розкрийте зміст основних етапів розвитку цивілізації.
30. Перелічіть ознаки постіндустріальної (інформаційної) цивілізації.
31. Суть і форми існування поділу праці.

32. Як можна визначити категорію «власність»?
33. Як охарактеризувати основні типи й види власності?
34. Які зміни перетерпіли відносини власності на межі XX-XXI ст.?
35. Назвіть основні типи суспільного господарювання.
36. Суть товарного виробництва.
37. У чому полягає подвійна природа праці, що створює товар?
38. Що таке суспільно необхідний робочий час?
39. Як розвиток товарного виробництва і обміну привів до виникнення грошей?
40. Які функції грошей як загального еквівалента?
41. У чому полягає сутність рушійних сил товарного виробництва?
42. Визначте і дайте характеристику окремих законів товарного виробництва: законів вартості, попиту і пропозиції, грошового обігу.

ЗМ 2. Загальні основи ринкової економіки

1. Як визначити категорію «капітал»?
2. Некласичні погляди на походження і суть капіталу.
3. Марксистський погляд на природу капіталу.
4. Суть основного капіталу. Моральний і фізичний знос. Амортизація і норма амортизації.
5. Суть оборотного капіталу. Авансований і використаний капітал.
6. Які існують визначення категорії «зарплата»?
7. Яким є співвідношення номінальної і реальної зарплати?
8. Які особливості погодинної форми зарплати? Її основні системи.
9. У чому полягає специфіка відрядної форми зарплати та її основних систем?
10. Які суперечності в оплаті праці існують в Україні за сучасних умов?
11. У чому полягають суть і відмінності витрат суспільства і окремих підприємств?
12. Як відрізняються бухгалтерські й економічні витрати?
13. Яким є співвідношення загальних і середніх витрат?
14. У чому є зміст категорії «граничні витрати»?
15. Яким є зміст категорії «альтернативні витрати»?

16. Трансакційні витрати як політекономічна категорія.
17. Витрати обігу і їх складові.
18. Якими є зміст і види собівартості продукції? Шляхи оптимізації собівартості.
19. Політекономічний зміст категорії «прибуток».
20. Суть і фактори зростання норми прибутку.
21. Суть і основні риси ринкової економіки.
22. Якими є головні функції ринку?
23. Як за певними критеріями можна класифікувати види ринків?
24. Які характерні риси мають основні ринкові структури?
25. Інфраструктура ринку: суть і особливості.
26. Яким є механізм функціонування механізму ринкової конкуренції?
27. Попит і пропозиція: суть, види, чинники, графіки.
28. Ринкова рівновага і механізм її досягнення.
29. Зміст, види й особливості еластичності попиту і пропозиції.
30. Ринкове ціноутворення. Основні види цін.
31. Які головні риси домогосподарства?
32. У чому являє себе споживна функція домогосподарств?
33. Які доходи здатне отримувати домашнє господарство?
34. Які існують головні теорії поведінки споживачів? У чому їх суть?
35. Чому підприємство є головною ланкою суспільного виробництва?
36. Які характерні риси має підприємство?
37. Які існують види підприємств?
38. Яку роль відіграють малі підприємства за сучасних умов?
39. Які визначення можна дати підприємництву?
40. У чому полягає роль маркетингу у діяльності підприємства?
41. Які сучасні особливості менеджменту на рівні підприємства?
42. Яку роль відіграє освіта для розвитку потенціалу підприємств?
43. Яке співвідношення мають категорії «балансовий прибуток», «валовий дохід», «валовий прибуток», «виторг від реалізації», «економічний прибуток», «чистий прибуток»?

44. Які є основні форми кредиту і позичкового відсотку?
45. Які функції виконують банки в сучасній економіці?
46. Яким чином можливо отримати торговельний прибуток?
47. У чому відмінності реального і фіктивного капіталів?
48. Які відомі основні види цінних паперів? Чинники, що впливають на курс акцій.
49. Первинний і вторинний ринки цінних паперів.
51. Які особливості відтворення має аграрний сектор економіки?
52. Які галузі складають аграрно-промисловий комплекс (АПК)?
53. Які характерні риси диференціальної, абсолютної і монопольної земельної ренти?
54. Від яких чинників залежить ціна землі?

ЗМ 3. Економічне зростання і соціально-економічний прогрес

1. Що таке суспільне відтворення, які його основні види?
2. Чим зумовлений перехід в Україні від системи балансів народного господарства до системи національних рахунків, ухваленої ООН?
3. Дайте визначення структури сімейних доходів за джерелами формування.
4. Які існують форми розподілу доходів?
5. Які складові національного багатства Ви знаєте?
6. Охарактеризуйте особливості макроекономічної рівноваги.
7. Як класифікувати доходи населення?
8. Які показники характеризують диференціацію доходів населення?
9. Які показники характеризують категорію «рівень життя населення»?
10. Визначте сутність категорії «економічне зростання».
11. Охарактеризуйте відмінності у визначенні категорій «економічне зростання» і «економічний розвиток».
12. Які показники сталого розвитку країн ви можете охарактеризувати?
13. Які основні типи економічного зростання?
14. Яка структура економічного циклу, що розуміють під її еволюцією?
15. Дайте визначення поняттю «довгі хвилі» в економіці. Яка їх суть і структура?

16. Розкрийте сутність сукупного працівника. Назвіть об'єктивні умови та соціально-економічні наслідки його формування.
17. Що таке зайнятість населення? Чим визначаються її форми і види?
18. Які фактори визначають динаміку пропозиції та попиту на робочу силу?
19. Які існують види державного регулювання національного ринку праці?
20. Визначте сутність і структуру господарського механізму.
21. Охарактеризуйте основні теоретичні підходи до ролі держави в економіці.
22. Визначте і охарактеризуйте основні економічні функції держави.
23. Які функції виконують економічна теорія і економічна політика?
24. Які економічні функції місцевих органів державної влади та самоврядування?
25. Охарактеризуйте значення і механізм антиінфляційної економічної політики.
26. Порівняйте два основні види фіскальної політики.
27. Обґрунтуйте основні принципи оптимального оподаткування.
28. Охарактеризуйте грошово-кредитну політику в Україні.
29. Дайте характеристику принципам формування державної інноваційної політики.
30. Які функції виконують Президент, Верховна Рада і Кабінет Міністрів України згідно з Конституцією нашої держави?

ЗМ 4. Формування і розвиток сучасних соціально-економічних систем

1. Охарактеризуйте умови зародження та становлення капіталістичного способу виробництва.
2. Поясніть сутність первісного нагромадження капіталу та його роль у становленні капіталістичного виробництва.
3. Визначте основні етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
4. У чому полягають особливості корпоративної власності?
5. Визначте і охарактеризуйте головні риси економічної системи соціалізму.
6. Що являє собою економічна основа соціалізму?
7. Охарактеризуйте основні ознаки державного соціалізму.

8. Визначте і проаналізуйте соціально-економічні особливості країн з перехідною економікою.
9. На які групи можна умовно поділити всі варіанти трансформації командної системи?
10. Охарактеризуйте основні етапи приватизації в Україні.
11. Проаналізуйте основні етапи розвитку світового господарства.
12. Визначте головні підсистеми світового господарства та охарактеризуйте їх.
13. Яку роль відіграє економічна інтеграція у розвитку світогосподарських зв'язків?
14. Визначте сутність міжнародних економічних відносин та охарактеризуйте їх основні форми.
15. Назвіть економічні організації системи ООН, поясніть принципи їх діяльності.
16. Які регіональні інтеграційні угруповання Вам відомі, якими є їх основні функції?
17. Зовнішня торгівля: її сутність і типи.
18. Охарактеризуйте теоретичні моделі зовнішньої торгівлі.
19. Проаналізуйте основні форми міграції капіталів.
20. Визначте сутність категорій «еміграція», «імміграція», «рееміграція», «міжнародна міграція робочої сили».
21. Охарактеризуйте платіжний баланс як статистичний звіт усієї сукупності МЕВ.
Якою є структура платіжного балансу ?
22. У чому полягає сутність поняття «глобалістика»?
23. Охарактеризуйте основні риси економічної глобалізації.
24. Проаналізуйте основні підходи до визначення етапів розвитку економічної глобалізації.
25. Поясніть місце України як учасника сучасних глобалізаційних процесів.

III. Матеріали для організації контролю знань, умінь і навичок студентів

1. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ І ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

ЗМ 1. Загальні основи економічного розвитку

1. Чи правильні наступні твердження?

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Роботу «Дослідження про природу і причини багатства народів» написав К. Маркс.
А. Так
Б. Ні
2. Нормативна політекономія орієнтована на аналіз питання «як повинно бути»,
а не на констатацію «як є».
А. Так
Б. Ні
3. Крива виробничих можливостей описує максимально можливі обсяги вироб-
ництва кожного з двох товарів.
А. Так
Б. Ні
4. Гранична корисність – це корисність, яка викликана споживанням додаткової
одиниці блага.
А. Так
Б. Ні
5. Визначення великих сфер виробничої діяльності людей є ознакою одиничного
поділу праці.
А. Так
Б. Ні

2. А. Засоби праці.	1. Об'єкти переробки під час виробництва.
Б. Відтворення.	2. Провідники людського впливу на вихідний матеріал.
В. Засоби виробництва.	3. Зовнішні чинники сталості виробничого процесу.
Г. Умови праці.	4. Процес створення продукту
Д. Предмети праці.	5. Єдність предметів, засобів і умов праці.
	6. Постійне відновлення процесу виробництва.

4. Тест – задачі

(5 балів за кожну правильну відповідь)

1. Вартість виробленої продукції складає 1 000 гривень, вартість основних фондів, за допомогою яких вона вироблена – 2 000 гривень, вартість використаних матеріалів – 400 гривень. Розрахуйте значення показників фондівіддачі й фондомісткості.
- а) фондівіддача – 2 грн./грн.; фондомісткість – 5 грн./грн.;
- б) фондівіддача – 0,5 грн./грн.; фондомісткість – 2 грн./грн.;
- в) фондівіддача – 3000 грн.; фондомісткість – 2000 грн.;
- г) значення показників фондівіддачі та фондомісткості визначити неможливо.

5. Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами й формулами

(5 балів за кожну правильну відповідь)

1. За формаційним підходом К. Маркса, _____ сили і _____ відносини створюють економічний базис суспільства.
2. Фондовіддача визначається за формулою: _____.

6. Виберіть літеру, що відповідає правильному варіанту відповіді

(5 балів за кожну правильну відповідь)

1. А – якщо правильне тільки 1, 3 і 5;
 Б – якщо правильне тільки 2, 4 і 5;
 В – якщо правильне тільки 2, 3 і 4;
 Г – якщо правильне усе, крім 3.

Історичними формами розвитку цивілізації є:

1. Варварство.
2. Аграрна.
3. Дикість.
4. Постіндустріальна.
5. Індустріальна.

ЗМ 2. Загальні основи ринкової економіки

1. Чи правильні наступні твердження

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Олігополія – це ситуація на ринку, коли існує велика кількість продавців і покупців певного товару:
А. Так
Б. Ні
2. Ринкова система здатна самостійно подолати наслідки екологічних катастроф:
А. Так
Б. Ні
3. Показник норми прибутку є підсумком відношення маси прибутку до виторгу від реалізації:
А. Так
Б. Ні
4. Підвищення ціни на товар-субститут підвищує попит на власний товар:
А. Так
Б. Ні

5. Основний капітал у процесі експлуатації повністю споживається в межах одного виробничого циклу:
- А. Так
 - Б. Ні
6. Норма прибутку вимірюється у грошових одиницях:
- А. Так
 - Б. Ні
7. Трансакційними є витрати, що не змінюються при будь-якому випуску продукції:
- А. Так
 - Б. Ні
8. Капітал – це авансована вартість, яка у процесі свого руху приносить більшу вартість, тобто здатна до самозростання:
- А. Так
 - Б. Ні
9. Амортизація – процес втрати частини вартості при створенні товару і повернення її після товарної реалізації:
- А. Так
 - Б. Ні
10. Середня зарплата – рівень зарплати, опускатися нижче якого за основним місцем роботи заборонено державою:
- А. Так
 - Б. Ні

2. *Оберіть правильну відповідь*

(2 бали за кожну правильну відповідь)

1. До основних видів конкуренції не відноситься:

а) внутрішньогалузева;	в) міжгалузева;
б) внутрішньофірмова;	г) міжнародна.

2. Який капітал зношується морально й фізично:

а) постійний;	в) основний;
б) змінний;	г) оборотний.

3. До ринку факторів виробництва не входить:

а) ринок праці;	в) валютний ринок;
б) ринок капіталу;	г) ринок землі.

4. Фактор, що не є фактором попиту:

- а) рівень грошових доходів;
- б) кількість споживачів на ринку;
- в) якісні характеристики чинників виробництва;
- г) рівень цін на супутні товари.

5. Ринкова система може самостійно:

- а) подолати наслідки стихійних явищ;
- б) регулювати взаємодію між попитом і пропозицією на товари;
- в) вирішувати питання захисту слабкозахищених верств населення;
- г) вирішувати питання фінансування оборони і представництва.

6. Обсяг товарів і послуг, які робітник може придбати за отримані кошти, враховуючи рівень споживчих цін – це:

а) номінальна зарплата;	в) середня зарплата;
б) сплачена зарплата;	г) реальна зарплата.

7. Ринкова структура зі значною кількістю продавців і малою кількістю покупців:

а) олігопсонія;	в) поліполія;
б) олігополія;	г) обмежена монополія.

8. Представники якої економічної школи вважали сферу обігу головним середовищем отримання прибутку:

а) меркантилізм;	в) марксизм;
б) класична політекономія;	г) неокласичні теорії?

9. До основних аспектів капіталу не належить:

а) техніко-економічний;	в) соціально-економічний;
б) організаційно-економічний;	г) функціональний.

10. Процес послідовного проходження усіх функціональних форм капіталу має назву:

а) кругооборот капіталу;	в) відтворення;
б) оборот капіталу;	г) правильної відповіді немає.

3. Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв

(2 бали за кожну правильну відповідь)

1. Форми капіталу:

А. Основний капітал	1. Втрата первісних властивостей обладнання внаслідок корозії.
Б. Оборотний капітал	2. Поява енергозберігаючих верстатів.
В. Моральний знос	3. Будівлі, споруди та обладнання.
Г. Амортизаційний фонд	4. Зарплата, нарахування на зарплату та відрядження.
Д. Фізичний знос	5. Кошти підприємства, накопичені для заміни зношених знарядь праці.

2. Види витрат:

А. Витрати з величиною, не пов'язаною з випуском продукції.	1. Загальні.
Б. Витрати з величиною, пов'язаною з випуском продукції.	2. Постійні.
В. Сукупність постійних і змінних витрат	3. Середні постійні.
Г. Постійні витрати на одиницю продукції.	4. Середні змінні.
Д. Змінні витрати на одиницю продукції.	5. Змінні.

4. Тест – задачі

(10 балів за кожну правильну відповідь)

1. Розрахуйте величини середніх постійних, середніх змінних і середніх загальних витрат, якщо фізичний обсяг продукції склав 12 одиниць, а обсяг змінних і постійних витрат відповідно 72 і 84 гривні.
2. Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продукції, якщо функції попиту і пропозиції мають вигляд: $Q_s = 3p + 35$; $Q_d = 47 - p$.

5. Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами та формулами

(2 бали за кожну правильну відповідь, 4 бали за формулу)

1. Закон попиту встановлює _____ залежність величини попиту від _____.
2. Кон'юнктура ринку – це співвідношення _____ та _____ у формах рівноваги, дефіциту й надвиробництва.
3. Норму амортизації визначають за формулою: _____.
4. Індекс реальної зарплати визначають за формулою: _____.

6. Виберіть літеру, що відповідає правильному варіанту відповіді

(7 балів за кожну правильну відповідь)

1. А – якщо правильне тільки 1 і 5;
Б – якщо правильне тільки 2 і 4;
В – якщо правильне тільки 3 і 4;
Г – якщо правильне усе, крім 3.

Видами прибутку є:

1. Залишковий.
2. Доцільний.
3. Економічний.
4. Бухгалтерський.
5. Обліковий.

2. А – якщо правильне тільки 1 і 5;
Б – якщо правильне тільки 2, 3 і 4;
В – якщо правильне тільки 3 і 4;
Г – якщо правильне усе, крім 3.

За функціональними формами виділяють:

1. Оборотний капітал.
2. Грошовий капітал.
3. Виробничий капітал.
4. Товарний капітал.
5. Основний капітал.

ЗМ 3. Економічне зростання і соціально-економічний прогрес

1. Чи правильні наступні твердження

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Сталий розвиток є синонімом простого відтворення:
А. Так
Б. Ні
2. Господарський механізм спирається на систему організаційно-економічних відносин:
А. Так
Б. Ні
3. Фрикційне безробіття пов'язане з механічною міграцією населення:
А. Так
Б. Ні
4. Величина ЧВП перевищує цифру ВВП:
А. Так
Б. Ні

5. Повна зайнятість виключає наявність безробіття:

А. Так

6. Коефіцієнт Джині більше одиниці:

А. Так

Б. Ні

7. Циклічність – це прояв ендогенних (внутрішніх) чинників розвитку економіки:

А. Так

Б. Ні

8. Інтенсивний тип економічного зростання пов'язаний з додатковим залученням традиційних ресурсів:

А. Так

Б. Ні

9. Чисті зовнішні трансферти можуть бути від'ємною величиною:

А. Так

Б. Ні

10. Зміна податкових ставок є елементом монетарної політики держави:

А. Так

Б. Ні.

2. *Оберіть правильну відповідь*

(2 бали за кожну правильну відповідь)

1. Який пункт є зайвим при визначенні видів суспільного відтворення:

а) складне;

в) звужене;

б) просте;

г) розширене.

2. Економічний прогрес, пов'язаний з непогіршенням соціально-економічного стану суспільства, має назву:

а) економічний розвиток;

в) сталий розвиток;

б) економічне зростання;

г) розширене відтворення.

3. Сума нових вартостей, що створені резидентами всередині країни, є:

- а) сукупним суспільним продуктом; в) валовим національним продуктом;
- б) валовим внутрішнім продуктом; г) національним доходом.

4. Використання частини доходу для розвитку виробництва є:

- а) споживанням; в) відтворенням;
- б) нагромадженням; г) заощадженням.

5. Теорія «довгих хвиль» в економіці пов'язана з роботами:

- а) Ф. Кене; в) К. Маркса;
- б) М. Туган-Барановського; г) М. Кондратьєва.

6. Величина працездатного населення країни у працездатному віці оцінює:

- а) трудовий потенціал; в) трудові ресурси;
- б) зайнятість; г) рівень працездатності.

7. Перевага доходів державного бюджету над видатками має назву:

- а) баланс; в) профіцит;
- б) дефіцит; г) рента.

8. Квартільний коефіцієнт вимірювання нерівності в доходах є співвідношенням наступних величин середніх доходів найбагатших і найбідніших верств населення відповідно:

- а) 10 і 10%; в) 25 і 20%;
- б) 25 і 25%; г) 20 і 20%.

9. До первісних доходів не належить:

- а) рента; в) зарплата;
- б) стипендія; г) відсоток.

10. Кількість життєвих благ, яку здатний отримувати споживач, описується рівнем:

- а) отриманих доходів; в) номінальних доходів;
- б) реальних доходів; г) фактичних доходів.

3. Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв

(2 бали за кожну правильну відповідь)

1. А. Дослідження форм простого і розширеного відтворення.	1. Ф. Кене.
Б. Модель «витрати-випуск».	2. К. Маркс.
В. «Економічна таблиця».	3. Р. Солоу.
Г. «Золоте правило».	4. Є. Домар.
Д. Однофакторна модель економічного зростання.	5. В. Леонтьєв.
2. А. Соціальні трансфери.	1. Найманий працівник.
Б. Відсотки.	2. Земельний власник.
В. Рента.	3. Вкладник капіталу.
Г. Зарплата.	4. Підприємець.
Д. Прибуток.	5. Пенсіонер.
3. А. ВВП-А.	1. Сукупний суспільний продукт.
Б. ВНД+ЧЗТ.	2. Валовий внутрішній продукт.
В. ВВ-МВ+КП-С.	3. Чистий внутрішній продукт.
Г. МВ+НП+ДП.	4. Особисті доходи.
Д. ВННД-ПП-ЧП+T _{внутр.}	5. Валовий національний наявний дохід.

4. Тест – задачі

(10 балів за кожну правильну відповідь)

1. Знайдіть рівні безробіття і зайнятості, якщо кількість фрикційно безробітних – 0,5 млн. чол., структурно безробітних – 0,1 млн. чол., циклічно безробітних – 0,2 млн. чол., а чисельність зайнятих – 7,2 млн. чол.
2. Визначте мультиплікатор інвестицій, якщо приріст ВВП склав 10 млрд. дол., а приріст інвестицій – 2,5 млрд. дол.

5. Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами й формулами

(2 бали за кожну правильну відповідь, 4 бали за формулу)

1. Валовий національний продукт – це сума _____, створених _____.
2. Акселератор = : _____.
3. Рівень повної зайнятості = _____.

6. Виберіть літеру, яка відповідає правильному варіанту відповіді

(7 балів за кожну правильну відповідь)

1. А – якщо правильне тільки 2 і 4
Б – якщо правильне тільки 1 і 4
В – якщо правильне тільки 2, 3 і 4
Г – якщо правильне усе, крім 5

Складовими фіскальної політики держави є:

1. Маніпулювання відсотковою ставкою.
2. Оподаткування.
3. Соціальні бюджетні витрати.
4. Державні запозичення.
5. Вступ до міжнародних організацій.

2. А – якщо правильне тільки 1 і 3;
Б – якщо правильне тільки 1, 2 і 5;
В – якщо правильне тільки 3 і 4;
Г – якщо правильне усе, крім 3.

Для неокейнсіанських моделей економічного зростання характерні:

1. Віддання переваги чинникам сукупного попиту.
2. Активне втручання держави в більшість економічних процесів.
3. Віддання переваги неекономічним чинникам розвитку.
4. Віддання пріоритету ефективному використанню ресурсів.
5. Стимулювання інвестиційного процесу.

ЗМ 4. Формування і розвиток сучасних соціально-економічних систем

1. Чи правильні наступні твердження

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Капіталізм належить до традиційних економічних систем:
А. Так
Б. Ні
2. Первісне нагромадження капіталу було здійснено на межі XIX-XX ст.:
А. Так
Б. Ні
3. Капіталізм вільної конкуренції спирається на державну власність:
А. Так
Б. Ні
4. «Державний соціалізм» спирається на пріоритет приватної власності:
А. Так
Б. Ні
5. КНДР є прикладом панування «державного соціалізму»:
А. Так
Б. Ні
6. Ключовим завданням сучасної перехідної економіки є реформування відносин власності:
А. Так
Б. Ні
7. Сальдо торговельного балансу є сумою експорту та імпорту:
А. Так
Б. Ні

8. Україна є членом Євразійського економічного союзу:

А. Так

Б. Ні

9. Соціалізм ґрунтується на ідеї соціальної справедливості:

А. Так

Б. Ні

10. Капіталізм є особливим етапом розвитку феодалізму:

А. Так

Б. Ні

2. Оберіть правильну відповідь

(2 бали за кожну правильну відповідь)

1. Яку назву отримали колишні слабкорозвинені країни, які здійснили якісний стрибок в економічному розвитку:

а) розвинені;

в) постіндустріальні;

б) з перехідною економікою;

г) нові індустріальні?

2. Яка країна ґрунтується на командно-адміністративній економічній системі:

а) США;

в) КНДР;

б) ПАР;

г) ФРН?

3. До найменш розвинутих країн світу належить:

а) Венесуела;

в) Чад;

б) Індонезія;

г) Сінгапур.

4. Процес повернення об'єктів, що раніше були націоналізовані, до приватних власників має назву:

а) деприватизація;

в) націоналізація;

б) реприватизація;

г) ренаціоналізація.

5. Який пункт є зайвим при визначенні сучасних форм роздержавлення власності:
- а) оренда;
 - б) експропріація;
 - в) приватизація;
 - г) акціонування.
6. Хто є засновником теорії порівняльних переваг:
- а) А. Сміт;
 - б) Д. Рікардо;
 - в) К. Маркс;
 - г) В. Леонт'єв?
7. Статистичний документ, який відображає міжнародний рух коштів з урахуванням підсумків минулих років, має назву:
- а) платіжний баланс;
 - б) торговельний баланс;
 - в) розрахунковий баланс;
 - г) державний бюджет.
8. Інвестиції, які дають право контролю за діяльністю іноземного підприємства, є:
- а) портфельними;
 - б) прямими;
 - в) резервними;
 - г) іноземними.
9. Стимулювання національного виробництва і експорту й стримування імпорту притаманні політиці:
- а) вільної торгівлі;
 - б) націоналізму;
 - в) фритредерства;
 - г) протекціонізму.
10. Яка країна не є членом СНД:
- а) Україна;
 - б) Молдавія;
 - в) Латвія;
 - г) Білорусь?

3. Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв

(2 бали за кожну правильну відповідь)

1. А. «Капітал».	1. Ф. фон Хайек.
Б. «Соціалізм або свобода».	2. А. Сміт.
В. «Дослідження про природу і причини багатства народів».	3. Т. Мор.
Г. «Загальна теорія зайнятості, відсотку і грошей».	4. Д. М. Кейнс.
Д. «Утопія».	5. К. Маркс.

2. А. НАФТА.	1. Україна
Б. ЕФТА.	2. США
В. ЕУ.	3. Швейцарія
Г. МЕРКОСУР.	4. Швеція
Д. ГУАМ.	5. Уругвай
-
3. А. Європейський Союз.	1. ЕФТА
Б. Північноамериканська асоціація вільної торгівлі.	2. ОЕСД
В. Організація економічного співробітництва і розвитку.	3. НАФТА
Г. Європейська асоціація вільної торгівлі.	4. АСЕАН
Д. Асоціація держав Південно-Східної Азії.	5. ЕУ

4. Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами та формулами

(2 бали за кожну правильну відповідь, 4 бали за формулу)

- _____ темпи реформування перехідної економіки мають назву «шокової терапії».
- Негативна різниця між _____ та _____ має назву _____ торговельного балансу.
- Інтернаціоналізація усіх сфер господарського життя, коли державні пріоритети поступаються загальносвітовим, має назву _____.
- Можливість таємної домовленості між продавцями властива для _____.
- Підрозділ ООН з питань освіти, науки і культури має назву _____.

5. Виберіть літеру, що відповідає правильному варіанту відповіді

(7 балів за кожну правильну відповідь)

- А – якщо правильне тільки 2 і 4;
Б – якщо правильне тільки 2, 3 і 4;
В – якщо правильне тільки 3 і 4;
Г – якщо правильне усе, крім 5.

Риси «державного соціалізму»:

1. Багатопартійна система.
2. Загальнодержавне планування.
3. Закрита економіка.
4. Панування державної власності.
5. Умови для рівноправної конкурентної боротьби.

2. А – якщо правильне тільки 1 і 3;

Б – якщо правильне тільки 1, 2 і 5;

В – якщо правильне тільки 3 і 4;

Г – якщо правильне усе, крім 1.

Для організації країн ГУАМ належать:

1. Узбекистан.
2. Молдавія.
3. Грузія.
4. Україна.
5. Азербайджан.

Порядок і критерії оцінювання тестового контролю знань, навичок та вмінь студентів

Рейтингова система оцінки знань студентів є частиною нових технологій навчання, яка значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам.

Рейтингова система спрямована на підвищення виховної ролі навчальної дисципліни, стимулює самостійну роботу студентів, спонукає їх до ініціативи. Рейтингова система містить в собі не тільки оцінку успішності навчання, але й активізує студентів на придбання заохочувальних балів, посилює соціально-психологічні стимули, враховує несумлінність у навчанні за допомогою штрафних балів.

Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу.

Тестові завдання закритої форми

Тест-завдання закритої форми різняться за принципами побудови і відповідно мають різні оцінювальні бали.

Прості альтернативні тест-завдання використовують для грубої перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі й передбачають наявність двох варіантів організації відповіді типу «так – ні»; «правильно – неправильно» тощо. **Оцінюються в 1 бал.**

Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації використовують тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей менше трьох, але відповідь більш складна, ніж відповідь типу «так – ні». Їх доцільно використовувати під час перевірки умінь вільно орієнтуватися у групі схожих понять, явищ, процесів тощо. **Оцінюються в 1 бал.**

Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції, доцільно використовувати для перевірки повноти знань і умінь. Запитальна частина таких завдань в основному має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, можливо правильною, найбільш правильною, найбільш повною, що частіше трапляється. У зв'язку з цим у запитальній частині завдань використовують вирази типу «як правило», «звичайно», «частіше за все» «головна причина», «найбільш часто», «найчастіше». **Оцінюються в 2 бали.**

Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності, використовуються для перевірки знань та умінь, якщо відповіді побудовані за принципом циклічності. **Оцінюються в 2 бали.**

Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи передбачають, що після запитання, яке є незакінченим твердженням, фрагментом, ситуацією тощо, подається п'ять (два, три, ...) відповідей і серед них необхідно обрати одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь. **Оцінюються в 2 бали.**

Тестові завдання на відповідність (на асоціативні зв'язки) дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. **Оцінюється в 1 бал одна правильна відповідь.**

Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку), рекомендуються для перевірки умінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо. Виконання таких завдань передбачає аналіз запропонованого матеріалу, його синтез та вміння зробити висновки.

У разі аналізу запропонований для тестування матеріал поділяється на окремі частини і визначається їхні взаємовідносини; у разі синтезу – окремі частини або елементи запропонованого матеріалу поєднуються в одне ціле. **Оцінюються в 5 балів.**

Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями «правильно – неправильно» використовують у ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними, не мають жодних відтінків і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоновані запитання існує декілька правильних відповідей. У такому разі вважається, що тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

Завдання цього типу містять основу, до якої, як правило, пропонується чотири пронумеровані відповіді. Така основа може подаватися у формі твердження, фрагменту тексту, ілюстрації тощо. Відповіді повинні бути тільки правильними або тільки неправильними (на відміну від ТЗ з однією найбільш правильною відповіддю). В інструкції наведено правило вибору відповіді. **Оцінюються в 5 балів.**

Тестові завдання на визначення причинної залежності використовуються з метою перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Запитання складається так, що кожне з двох тверджень, пов'язаних сполучником «тому, що», є повним і чітко сформульованим реченням. При виконанні такого завдання спочатку необхідно визначити правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а тільки потім, якщо обидва твердження правильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними. **Оцінюються такі тест завдання в 5 балів.**

Тест-задачі передбачають перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяль-

ності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. *Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів.*

Тестові завдання відкритого типу

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Вони не мають запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо. За змістом тестові завдання відкритого типу являють собою твердження з невідомою змінною. *Оцінюється в 1 бал – одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо.*

2. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Предмет і функції політекономії.
2. Основні методи пізнання соціально-економічних процесів.
3. Виробничі можливості суспільства і продукт виробництва.
4. Економічні потреби та інтереси.
5. Суть і класифікація економічних систем.
6. Власність як економічна категорія.
7. Характеристика натурального і товарного виробництва.
8. Товар і його властивості. Теорії вартості.
9. Суть, еволюція, функції та типи грошей
10. Закони грошового обігу. Інфляція.
11. Витрати виробництва, їх суть і види.
12. Суть і структура прибутку. Норма прибутку.
13. Ринок: суть, функції та умови формування. Класифікація ринків.
14. Інфраструктура ринку і капітал сфери обігу.
15. Домогосподарства. Підприємство і підприємництво.
16. Капітал і наймана праця. Підприємництво в аграрній сфері.
17. Держава та її економічні функції.
18. Ринок: сутність, функції та моделі.

- 19.Класифікація ринків.
- 20.Сутність і основні елементи ринкової інфраструктури.
- 21.Цінні папери як фіктивний капітал сфери обігу.
- 22.Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин.
- 23.Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
- 24.Сутність підприємництва та його роль у ринковій економіці.
- 25.Капітал як економічна категорія. Кругообіг і оборот капіталу.
- 26.Капітал і праця. Сутність, форми й системи заробітної плати.
- 27.Особливості підприємництва в аграрній сфері.
- 28.Необхідність і сутність втручання держави в економіку.
- 29.Економічні функції держави.
- 30.Сутність і види суспільного відтворення.
- 31.Суспільний продукт: основні форми та методи обчислення.
- 32.Сутність і структура національного багатства.
33. Ринковий кругооборот і макроекономічна рівновага.
34. Розподіл національного доходу і об'єктивні основи формування доходів населення.
35. Перерозподіл національного доходу і споживання
- 36 .Споживання, національний дохід і заощадження.
37. Сутність і чинники економічного зростання.
38. Основні моделі економічного зростання.
39. Сутність і види економічних циклів.
40. Сутність. види й показники зайнятості та безробіття.
41. Проблеми відтворення робочої сили.
42. Державне регулювання ринку праці.
43. Сутність і структура господарського механізму.
44. Основні методи та інструменти державного регулювання економіки.
45. Сутність і етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
46. Еволюція і перспективи розвитку сучасного капіталізму.
47. Головні риси економічної системи соціалізму.

48. Механізм функціонування «державного соціалізму».
49. Особливості економічних відносин країн, що розвиваються.
50. Соціально-економічні перетворення у постсоціалістичних країнах.
51. Сутність і структура світового господарства.
52. Форми міжнародних економічних відносин.
53. Сутність і класифікація глобальних проблем.
54. Глобалізація та її сучасні проблеми.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Студент отримує оцінку «відмінно», якщо він засвоїв основні поняття і категорії; вільно оперує необхідним науковим матеріалом; може самостійно аналізувати фактичний та науковий матеріал і робити узагальнення; може проаналізувати теорії, погляди, факти, що відображені в літературі; вільно володіє матеріалами; дає обґрунтовані відповіді на всі питання.

Студент отримує оцінку «добре», якщо він засвоїв поняття, але в ряді випадків є неточності; оперує необхідним матеріалом, але зустрічаються неточності; може самостійно аналізувати фактичний матеріал, але узагальнення викликає труднощі; дає відповіді на всі питання, але проблеми висвітлюються не повністю; відповіді дає на всі питання, але матеріал одного з питань не повністю розкриває проблему, є неточності.

Студент отримує оцінку «задовільно», якщо він засвоїв поняття і категорії нечітко, не послідовно; відчувається недолік знання наукового і фактичного матеріалу; може переказати учбовий матеріал з елементами практичного аналізу; відповіді на запитання дає не повні, допускає вагомі помилки.

Студент отримує оцінку «незадовільно», якщо він не засвоїв основні поняття й категорії; не знає наукового і фактичного матеріалу; може лише переказувати учбовий матеріал; не може обґрунтувати відповіді на жодне питання; не може відповісти на питання екзаменаційних білетів.

***Шкала перерахування оцінок результатів навчання
у різних системах оцінювання***

% набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою
більше 90 – 100 включно	Відмінно	A
більше 80 – 90 включно	Добре	B
більше 70 – 80 включно		C
більше 70 – 60 включно	Задовільно	D
більше 60 – 50 включно		E
більше 25 – 50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX*
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F**

* З можливістю повторного складання

** З обов'язковим повторним курсом

IV. Рекомендована література

1. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе: Пер. с англ. – М.: Дело ЛТД, 1994. – 720 с.
2. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / За ред. Білоруса О.Г. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с.
3. Економічна теорія: політекономія / За ред. В.Д. Базилевича – К.: Знання-Прес, 2007. – 581 с.
4. Зазимко А.З. Політична економія: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2006. – 358 с.
5. Історія економічних вчень: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 1430 с.
6. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. Т.1. – М.: Республика, 1992. – 399 с.
7. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 851 с.

8. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з модуля «Політична економія» (для студентів усіх форм навчання за напрямками підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит») / Укл. Решетило В.П., Островський І.А., Тимофієва С.Б. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 26 с.
9. Мікроекономіка: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677 с.
10. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. – М.: НОРМА, 2002. – 432 с.
11. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А.А. Чухна. – К.: Вища школа, 2001. – 364 с.
12. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Г.Н. Климко та ін. – К.: Знання-Прес, 2002. – 615 с.
13. Перехідна економіка: Підручник / За ред. В.М. Гейця. – К.: Вища школа, 2003. – 591 с.
14. Політична економія: Навч. посібник / За ред. К.Т. Кривенка. – К.: КНЕУ, 2005.
15. Політична економія: Тексти лекцій (для студентів усіх форм навчання за напрямками підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит»). Укл.: Стадник Г.В., Данильченко Є.П., Островський І.А., Шекшуєв О.А. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 115 с.
16. Савченко А.Г. Макроекономіка: Підручник. – 2-ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
17. Стадник Г.В., Данильченко Є.П., Островський І.А., Шекшуєв О.А. Політична економія: Тексти лекцій (для студентів усіх форм навчання за напрямками підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит») – Х.: ХНАМГ, 2007. – 115 с.
18. <http://www.rada.gov.ua>.
19. <http://www.kmu.gov.ua>.
20. <http://www.me.gov.ua>.
21. <http://www.minfin.gov.ua>.
22. <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Навчальне видання

Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни «Політична економія» (для студентів 1 курсу денної і 2 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.030504 «Економіка підприємства» і 6.030509 «Облік і аудит»).

Укладач: Ігор Анатолійович Островський

Редактор: М.З. Аляб'єв

Комп'ютерна верстка: Г.О. Павлова

План 2009, поз. 411 М

Підп. до друку 28.04.09 р.	Формат 60×84 1/16	Папір офісний.
Друк на ризографі.	Умовно-друк. арк. 2,8	Обл.-вид. арк. 3,2
Тираж 100 прим.	Замовл. №	

61002, м. Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ,
61002, м. Харків, вул. Революції, 12